ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် လေ့လာခြင်း ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ

အေးစုကျော်

နိဒါန်း

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၏ တရားဝင်အမည်မှာ ကမ္ဘောဒီးယားဘုရင့်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး အရှေ့တောင်အာရှရှိ အင်ဒိုချိုင်းနားကျွန်းဆွယ်တောင်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၊ အရှေ့မြောက်ဘက်တွင် လာအိုနိုင်ငံ၊ အရှေ့ဘက်တွင် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် အနောက်တောင်ဘက်တွင် ထိုင်းပင်လယ်ကွေ့တို့နှင့် နယ်နိမိတ်ချင်းထိစပ်လျက်ရှိပြီး အကျယ်အဝန်းမှာ ၁၈၁၀၃၅ စတုရန်း ကီလိုမီတာ ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသည် အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် စာရင်းအရ လူဦးရေ ၁၅ ဒသမ ၂၈ သန်း ရှိသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ လူဦးရေ၏ ၉၇ ရာခိုင်နှုန်းကျော်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ မြို့တော်မှာ ဖနွမ်းပင်မြို့ ဖြစ်ပြီး အသုံးပြုသည့် ငွေကြေးမှာ ရီယဲဖြစ်သည်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသည် ပါလီမန်ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီစနစ်ပေါ်တွင် အခြေခံထားသည့် စည်းမျဉ်းခံဘုရင်စနစ်ကို ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်၏ အကြီးအမှူးမှာ ဘုရင်ဖြစ်ပြီး ပြည်သူများအတွက် ငြိမ်းချမ်းသာယာဝပြောရေးကို ကိုယ်စားပြုသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်တစ်ပါး နန်းသက်ကုန်ဆုံးပါက ၎င်း၏နေရာကို အနည်းဆုံးအသက် ၃၀ နှစ်ရှိပြီးဖြစ်သော ဆွေမျိုးသားချင်းများသာ ဆက်ခံပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့ကို ခန့်အပ်နိုင်ပြီး ဥပဒေပြုလွှတ်တော်မှ တင်သွင်းသည့် ဥပဒေဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် အစိုးရအဖွဲ့မှ အဆိုပြုချက်များကို အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းနိုင်သည်။ အစိုးရအဖွဲ့၏ အကြီးအမှူးမှာ ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်ပြီး ၎င်းသည် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်သည် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးဖြစ်ရမည့်အပြင် အောက်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌနှင့် ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌတို့၏ ထောက်ခံချက်ဖြင့် ဘုရင်မှ ခန့်အပ်ပေးသည်။ ၎င်းသည် ဝန်ကြီးများကောင်စီ (အစိုးရအဖွဲ့) ကို ခန့်အပ်ခြင်း၊ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်သည်။ ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် ၎င်း၏ အစိုးရအဖွဲ့သည် ကမ္ဘောဒီးယားအစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး သက်တမ်းမှာ ငါးနှစ်ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသည် ၁၉၇၀ ပြည့်နှစ် အာဏာသိမ်းပြီးချိန်နောက်ပိုင်းတွင် နှစ်ပေါင်း ၂၀ ကျော် ပြည်တွင်းစစ်ဒဏ်ကို ခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား သဘောတူညီချက် ရရှိသွားပြီး စစ်ပွဲများပြီးဆုံးသွားခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၏ အသွင်ကူးပြောင်းရေး ကုလသမဂ္ဂအာဏာပိုင်အဖွဲ့ (United Nations Transitional Authority in Cambodia, UNTAC) အနေဖြင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၏ အာဏာအမြင့်ဆုံး အမျိုးသားကောင်စီနှင့် ပူးပေါင်း၍ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲကို ၁၉၉၃ ခုနှစ် မေလ ၂၃ ရက်နေ့မှ ၂၈ ရက်နေ့အထိ ကျင်းပခဲ့သည်။ ခမာလူမျိုးများ သိမ်းပိုက်ထားသည့် အချို့သောဒေသများတွင် တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှု မရှိခဲ့သည်မှအပ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် မဲဆန္ဒရှင်စုစုပေါင်း ငါးသန်းခန့်ရှိသည့်အနက် ၈၆ ဒသမ ၇၈ ရာခိုင်နှုန်းက မဲပေးခဲ့ကြသည်။ တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော်တွင် ပါတီ လေးခုက အနိုင်ရရှိခဲ့သော်လည်း လွှတ်တော်တွင် ကိုယ်စားလှယ်နေရာ သုံးပုံနှစ်ပုံခန့်ကို မည်သည့်ပါတီမှ မရရှိခဲ့သော ကြောင့် ညွန့်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းရန်သာ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ် အောက်လွှတ်တော်ဖြစ်သော အမျိုးသားလွှတ်တော် (National Assembly) ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် ပါလီမန်အတွက် အခြားလွှတ်တော်တစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထိုလွှတ်တော်မှာ အထက်လွှတ်တော် (Senate) ဖြစ်သည်။ အောက်လွှတ်တော်၏ ကိုယ်စားလှယ်နေရာ သုံးပုံနှစ်ပုံခန့်ကို အနိုင်ရမှသာ အစိုးရဖွဲ့နိုင်မည်ဟူသောအချက်သည် လိုအပ်ချက်တစ်ခုအနေဖြင့် တည်ရှိနေသောကြောင့် မလွဲမရှောင်သာသော နိုင်ငံရေး အခြေအနေကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် အများသဘောဆန္ဒအရ အထက်လွှတ်တော် ပေါ်ပေါက်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှစ၍ အထက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို ကွန်မြူနီကောင်စီ (Commune Councilors) များမှ တစ်ဆင့်ခံရွေးချယ်ခြင်းနှင့် ကိုယ်စားလှယ်လေးဦးကို ဘုရင်နှင့် အောက်လွှတ်တော်တို့က ရွေးချယ်ခြင်းတို့ပြုလုပ်သည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် Communes နှင့် Sangkats (အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေများ) အတွက် ဒေသအလိုက် တိုက်ရိုက်ရွေးချယ်တင်မြှောက်သည့်ရွေးကောက်ပွဲများကို ကျင်းပခဲ့သည်။ (Commune/ Sangkat) ကောင်စီရွေးကောက်ပွဲဥပဒေများကို ပြဋ္ဌာန်းပြီးသည့်နောက်တွင် ထိုကောင်စီ၏အဖွဲ့ဝင်များကို PR စနစ်ကိုအခြေခံ၍ တိုက်ရိုက်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရန် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

ကမ္ဘောဒီးယားလွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းပုံ

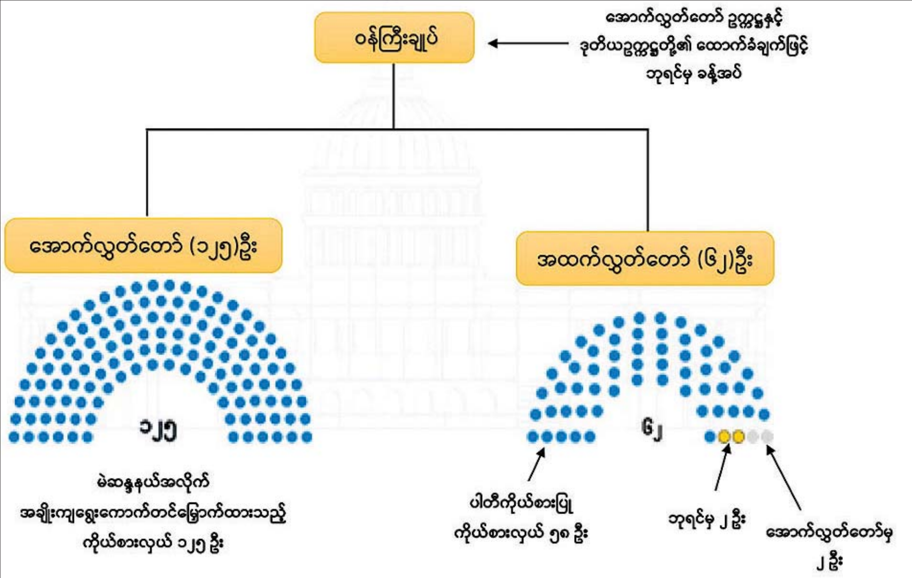

❊ အောက်လွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော်)၊ အထက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲနှင့်ကွန်မြူနီ/ ဆန်းကတ် (Commune/ Sangkat) ကောင်စီ ရွေးကောက်ပွဲများကို အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုစနစ် (Proportional Representative System- Closed List) ကို ကျင့်သုံး၍ ဆောင်ရွက်သည်။ အဆိုပါစနစ်တွင် ပါတီများမှ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် ရွေးကောက်ခံကြမည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို အရည်အချင်းအလိုက် စီစဉ်ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းကို ဆန္ဒပြုရခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ ပါတီကိုသာ ဆန္ဒပြုရခြင်းဖြစ်

၁၉၉၇ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေအတိုင်း ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် အောက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အောက်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေကို ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ ထိုပြင်ဆင်သည့် ဥပဒေအသစ်တွင် “လွှတ်တော်တွင် ပါဝင်သော နိုင်ငံရေးပါတီများက ဖြစ်စေ၊ အောက်လွှတ်တော် ပထမအကြိမ်အစည်းအဝေး၌ဖြစ်စေ၊ ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုပြီးချိန်၌ဖြစ်စေ သပိတ်မှောက်ခြင်း ပြုလုပ်ပါက ကိုယ်စားလှယ်နေရာများ တစ်နေရာမကျန် ဖယ်ရှားပစ်မည်” ဟူသော ထင်ရှားသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ခုကို ထည့်သွင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲအလွန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (NEC) ကိုယ်တိုင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘောဒီးယားပြည်သူ့ပါတီ (Cambodian People's Party – CPP) နှင့် ကမ္ဘောဒီးယားအမျိုးသားကယ်ဆယ်ရေးပါတီ (Cambodia National Rescue Party– CNRP) တို့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအခန်း (၁၅) အရ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (NEC) ကို နိုင်ငံ၏အမြင့်ဆုံးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ NEC ၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေမဟုတ်ဘဲ သီးခြားဥပဒေတစ်ခုအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (NEC)

အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (NEC) ကို ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဥပဒေနှင့်အညီ တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် NEC ကို နိုင်ငံသားကိုယ်စားပြုအများ ယုံကြည်လေးစားခြင်းခံရသော ခမာလူမျိုးများ၊ အမျိုးသားညီလာခံတွင် တက်ရောက်ခွင့်ပေးထားသော နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ပြည်ထဲရေးနှင့် ပြည်သူ့အကျိုးပြုဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သည့်အဖွဲ့ဝင် ၁၁ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာဥပဒေပြင်ဆင်ချက်အရ NEC ကို ဘုရင်မှ အဖွဲ့ဝင် လေးဦး၊ အမျိုးသားလွှတ်တော်မှ ပါတီကိုယ်စားပြုအဖွဲ့ဝင် လေးဦး၊အမျိုးသားလွှတ်တော်ရှိ ပါတီများမှ ထောက်ခံသော ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးတို့ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင် ကိုးဦးဖြင့် ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

အမျိုးသား ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် အထက်လွှတ်တော်နှင့် အောက်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းနှင့် ဥပဒေများမှသတ်မှတ်ထားသည့် အခြားရွေးကောက်ပွဲများကို စီစဉ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် စီမံခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ NEC သည် ပါတီစုံ၊ လစ်ဘရယ်ဒီမိုကရေစီ၏ အခြေခံမူများနှင့်အညီ လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများရရှိစေရန် ၎င်း၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ကို သီးခြားရပ်တည်ပြီး ဘက်လိုက်မှုမရှိ အကောင်အထည်ဖော်ရပါသည်။

NEC သည် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းများကို နှစ်စဉ်ပြင်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ရပြီး ကမ္ဘောဒီးယား ပြည်သူများ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဆန္ဒမဲပေးနိုင်ရန်အတွက် ခိုင်လုံသောအထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများကို စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ရွေးကောက်ပွဲနှစ်များတွင် NEC သည် မဲရုံများရှိ ရွေးကောက်ပွဲများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ကြီးကြပ်ပေးပြီး ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ တိုင်ကြားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးသည်။

ကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲများ

အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်မှ ကျင်းပဆောင်ရွက်ပေးသည့် ရွေးကောက်ပွဲများမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်–

(က) အထက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ (Senate Election)
(ခ) အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ (National Assembly Election)
(ဂ) မြို့တော်၊ စီရင်စု၊ မြူနီစီပယ်၊ ခရိုင်နှင့် ခန်ကောင်စီရွေးကောက်ပွဲ (The Election of the Capital, Provincial, Municip–ality, District, and Khan Councils Election)
(ဃ) ကွန်မြူနီ/Sangkat ကောင်စီရွေးကောက်ပွဲ (Commune/ Sangkat Council Election)

စာမျက်နှာ ၇ သို့

ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင် အောက်ဆီဂျင်ထုတ်စက်ရုံမှ ပြည်သူများသို့ အခမဲ့ဖြန့်ဝေပေးမည်

ရန်ကုန် ဩဂုတ် ၂၀

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ် ဦးလှစိုး၊ ရန်ကုန်တိုင်းစစ်ဌာနချုပ်တိုင်းမှူး ဗိုလ်ချုပ်ညွန့်ဝင်းဆွေနှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများသည် ယနေ့မွန်းလွဲပိုင်းက သုဝဏ္ဏအားကစားကွင်း၌ ကိုဗစ်-၁၉ ရောဂါ လူနာကုသရေး စင်တာ ဖွင့်လှစ်ရန်ပြင်ဆင်နေမှု၊ အောက်ဆီဂျင်စက်ရုံ လည်ပတ်နေမှုတို့ကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးသည်။

ရှေးဦးစွာ တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် အဖွဲ့သည် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ စီစဉ်ကြီးကြပ်မှုဖြင့် သဃ်န်းကျွန်းမြို့နယ် သုဝဏ္ဏအားကစားကွင်းတွင် အုတ်တစ်ချပ် သဲတစ်ပွင့် ဖောင်ဒေးရှင်းမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေသည့် ကိုဗစ် -၁၉ ကုသရေး စင်တာ၌ ရောဂါပိုးတွေ့လူနာ ၅၀၀ ကုသပေးနိုင်ရန် ကြိုတင် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားရှိမှု၊ HDU အခန်းနှင့် Oxygen Plant တည်ဆောက်ရန် ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်နေမှုများကို တာဝန်ခံဦးကျော်ကျော်ထွန်းက ရှင်းလင်းတင်ပြရာ တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနမှူး ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါက်တာထွန်းမင်း တို့က စင်တာအတွင်း လိုက်လံ ကြည့်ရှုစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သည် များ ညွှန်ကြားသည်။

ထို့နောက် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးချုပ်သည် သဃ်န်းကျွန်းမြို့နယ် သုဝဏ္ဏ ၂၄ ရပ်ကွက် ရေနံ့သာလမ်းရှိ ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီသိုလှောင်ရုံတွင် JAZZ 74 Group Companies မှ မတည်၍ စာနာစိတ်ထား ပေးဆပ်သူများ လူမှုကူညီရေး ပရဟိတအသင်းမှ အများပြည်သူများအား ကူညီထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရေး ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင် သာယာရေး ကော်မတီသို့ လှူဒါန်းထားသည့် အောက်ဆီဂျင်ထုတ် စက်ရုံ၏ စမ်းသပ် လည်ပတ်နေမှုကို ကြည့်ရှုစစ်ဆေးရာ မြို့တော်ဝန် ဦးဗိုလ်ဌေးနှင့် တာဝန်ရှိသူများက ရှင်းလင်းတင်ပြသည်။ (ဝဲပုံ) အဆိုပါ Oxygen Plant မှ တစ်နေ့လျှင် လီတာ ၄၀ ဆလင်ဒါအိုး ၁၀၀ ကျော် ထွက်ရှိမည် ဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်မြို့တော်နေ ပြည်သူများသို့ အခမဲ့ဖြန့်ဝေပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

ဆန်းကျော်ဦး
(မြန် /ဆက်)

မှတ်သားဖွယ်ရာ မိုးရေချိန်များ

နေပြည်တော် ဩဂုတ် ၂၀

မှတ်သားဖွယ်ရာ မိုးရေချိန်များမှာ လှည်းကူးမြို့တွင် ၄ ဒသမ၂၁ လက်မ၊ သပိတ်ကျင်းမြို့တွင် ၃ ဒသမ ၈၄ လက်မ၊ ခန္တီးမြို့တွင် ၂ ဒသမ ၉၉ လက်မ၊ မှော်ဘီ (စိုက်ပျိုးရေး)တွင် ၂ ဒသမ ၇၅ လက်မ၊ နမ့်စန်မြို့တွင် ၂ ဒသမ ၂၁ လက်မ၊ ရွှေဘိုမြို့တွင် ၁ ဒသမ ၈၅ လက်မ၊ မုံရွာမြို့တွင် ၁ ဒသမ ၆၅ လက်မ၊ မာန်အောင်မြို့တွင် ၁ ဒသမ ၃၄ လက်မ၊ လွိုင်လင်မြို့တွင် ၁ ဒသမ ၁၄ လက်မ၊ ပူတာအိုမြို့တွင် ၁ ဒသမ ၁၀ လက်မနှင့် ကနီမြို့၊ ကျောက်ဖြူမြို့နှင့် ငါးသိုင်းချောင်းမြို့တို့တွင် ၁ ဒသမ ၀၂ လက်မတို့ ဖြစ်ကြသည်။

မိုး/ဇလ

၂၀၁၃ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲအလွန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (NEC) ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ခဲ့သည်။ ကမ္ဘောဒီးယားပြည်သူ့ပါတီ (Cambodian People's Party – CPP) နှင့် ကမ္ဘောဒီးယားအမျိုးသားကယ်ဆယ်ရေးပါတီ (Cambodia National Rescue Party– CNRP) တို့၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအခန်း (၁၅) အရ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင် (NEC) ကို နိုင်ငံ၏အမြင့်ဆုံးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ NEC ၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေမဟုတ်ဘဲ သီးခြားဥပဒေတစ်ခုအဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်

စာမျက်နှာ ၆ မှ

အမျိုးသား ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် အောက်လွှတ်တော်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲများကို ၁၉၉၃၊ ၁၉၉၈၊ ၂၀၀၃၊ ၂၀၀၈၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်များတွင် အသီးသီးကျင်းပပေးခဲ့သည်။ အထက်လွှတ်တော်အတွက် ရွေးကောက်ပွဲများကို ၂၀၀၆၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်များတွင် ကျင်းပပေးခဲ့သည်။ ကွန်မြူနီ (Commune/ Sangkat) ကောင်စီရွေးကောက်ပွဲများကို ၂၀၀၂၊ ၂၀၀၇၊ ၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်များတွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး မြို့တော်၊ ပြည်နယ်၊ မြူနီစီပယ်နှင့် ခရိုင်များအတွက် ရွေးကောက်ပွဲများကို ၂၀၀၉၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်များတွင် ကျင်းပပေးခဲ့သည်။

ရွေးကောက်ပွဲစနစ်

အောက်လွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော်)၊ အထက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ကွန်မြူနီ/ ဆန်းကတ် (Commune/ Sangkat) ကောင်စီ ရွေးကောက်ပွဲများကို အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုစနစ် (Proportional Representative System– Closed List) ကို ကျင့်သုံး၍ ဆောင်ရွက်သည်။ အဆိုပါစနစ်တွင် ပါတီများမှ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင် ရွေးကောက်ခံကြမည့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို အရည်အချင်းအလိုက် စီစဉ်ပေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းကို ဆန္ဒပြုရခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ ပါတီကိုသာ ဆန္ဒပြုရခြင်း ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်ကို အသုံးပြုထားသော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲ၌ နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် ရရှိရမည့် အနိမ့်ဆုံးထောက်ခံမဲရာခိုင်နှုန်း (Threshold) သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိပေ။

လွှတ်တော်ဖွဲ့စည်းမှု

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် အောက်လွှတ်တော်ဖြစ်သော အမျိုးသားလွှတ်တော် (National Assembly) နှင့် အထက်လွှတ်တော်ဖြစ်သော ဆီးနိတ်လွှတ်တော် (Senate) ဟူ၍ လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ရှိပါသည်။

အောက်လွှတ်တော်သည် ဥပဒေများ ပြင်ဆင်ချမှတ်ခြင်း၊ နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်နှင့် အခွန်အခများ၊ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာစာရင်းများ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်များနှင့် ညီလာခံများကို အတည်ပြုခြင်းနှင့် ဖျက်သိမ်းခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

အထက်လွှတ်တော်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၂ အရ ပြဋ္ဌာန်းထားသော အမျိုးသားညီလာခံနှင့် တော်ဝင်အစိုးရတို့အကြား လုပ်ငန်းများကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရသည်။ အထက်လွှတ်တော်သည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၃ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ ဥပဒေမူကြမ်းများ သို့မဟုတ် အဆိုပြုထားသော ဥပဒေများ သို့မဟုတ် အထက်လွှတ်တော်ကိစ္စရပ်များကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် သဘောထားမှတ်ချက်ပြုခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်ရသည်။

အောက်လွှတ်တော် (အမျိုးသားလွှတ်တော် – National Assembly)

အောက်လွှတ်တော်ဖြစ်သော အမျိုးသားလွှတ်တော်ကို ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ် ၁၂၅ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ကိုယ်စားလှယ်များကို ပြည်နယ်များရှိ မဲဆန္ဒနယ်များမှ လူဦးရေကို အခြေခံကာ ပါတီကိုယ်စားပြုသည့် အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ် (Closed List) ဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပါသည်။ အောက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်၏ သက်တမ်းမှာ ငါးနှစ်ဖြစ်သည်။ အောက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် အောက်ပါအခြေအနေများအရ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရသည်မှအပ သင့်လျော်သော တနင်္ဂနွေနေ့ တစ်နေ့အား ရက်သတ်မှတ်၍ ကျင်းပသည်–

- ရွေးကောက်ပွဲနေ့ရက်ကို မဖြစ်မနေ ရွှေ့ဆိုင်းရမည့်ကိစ္စရပ်များ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း၊
- အမျိုးသားလွှတ်တော် ဖျက်သိမ်းရန်ကိစ္စရပ်များ ပေါ်ပေါက်၍ ဖျက်သိမ်းသည့်နေ့ရက်မှ ရက်ပေါင်း ၆၀ အတွင်း ရွေးကောက်ပွဲမဖြစ်မနေ ကျင်းပရခြင်း၊
- လွှတ်တော်သက်တမ်း တိုးမြှင့်ရန်ကိစ္စ ပေါ်ပေါက်ခြင်း၊ (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၇၈ အပိုဒ် ၅ အရ လွှတ်တော်သက်တမ်း တိုးမြှင့်ရန် လွှတ်တော်၌ မဲခွဲဆုံးဖြတ်ရာတွင် ဆန္ဒမဲအနည်းဆုံး သုံးပုံ နှစ်ပုံရရှိပါက လွှတ်တော်သက်တမ်း တိုးမြှင့်နိုင်သည်။)

အောက်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ရွေးကောက်ပွဲစီမံခန့်ခွဲမှုကို အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ဖွဲ့စည်းမှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အောက်တွင် ထားရှိသည်။

အထက်လွှတ်တော် (Senate)

အထက်လွှတ်တော်သည် ကိုယ်စားလှယ်ဦးရေ ၆၂ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ဥပဒေပြုအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးကို ဘုရင်မှ ခန့်အပ်ကာ နှစ်ဦးကို အောက်လွှတ်တော်မှ ခန့်အပ်ပြီး ကျန် ကိုယ်စားလှယ်များကို ကမ္ဘောဒီးယားပြည်နယ် ၂၄ ခုရှိ ကွန်မြူနီကောင်စီဝင်များနှင့် အောက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များက ပါတီကိုယ်စားပြုသည့် အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုစနစ်ဖြင့် ရွေးချယ်ပေးသည်။ အထက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်၏ သက်တမ်းမှာ ခြောက်နှစ် ဖြစ်သည်။ အထက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို ခြောက်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ် တနင်္ဂနွေနေ့တွင် ကျင်းပသည်။ အထက်လွှတ်တော်တွင် အောက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်၏ ထက်ဝက်ထက် လျော့နည်းရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

အထက်လွှတ်တော်၏ သက်တမ်းအရ အထက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် အရည်အချင်းမပြည့်စုံခြင်း၊ နုတ်ထွက်ခြင်း သို့မဟုတ် သေဆုံးခြင်း စသည့်ကိစ္စရပ်များတွင် လစ်လပ်ကြောင်း ကြေညာရမည်ဖြစ်ပြီး ရာထူးသက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ အနည်းဆုံး ခြောက်လခန့် လစ်လပ်နေသော အထက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များကို ပြန်လည်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်းမပြုဘဲ မူလနေရာမှ အဖွဲ့ဝင်အသစ်များဖြင့် ဖြည့်ဆည်းပေးရသည်။

အထက်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ရွေးကောက်ပွဲကို စီမံခန့်ခွဲသည့်ကိစ္စရပ်များတွင် အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အပြီးအပြတ်ဖြစ်စေရမည်ဟု အထက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေပုဒ်မ ၂ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ အထက်လွှတ်တော်၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်ရာတွင် ခြောက်နှစ်လျှင် တစ်ကြိမ်ရွေးချယ်ရမည်ဖြစ်ပြီး ကျင်းပမည့်နေ့ရက်သည် သက်တမ်းကုန်ဆုံးမည့် နေ့ရက်မတိုင်မီ ရှစ်ပတ်မြောက် တနင်္ဂနွေနေ့နှင့် ထပ်တူကျရမည်ဟုအထက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲ ဥပဒေပုဒ်မ ၃တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်

ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် လေ့လာခြင်း

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ

အေးစုကျော်

(ယမန်နေ့မှအဆက်)

မဲဆန္ဒနယ်မြေသတ်မှတ်ခြင်း

အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကို မြို့တော် (ဖနွမ်းပင်) နှင့် ပြည်နယ် ၂၄ ခုတို့ကို မဲဆန္ဒနယ်အဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ အထက်လွှတ်တော်အတွက် တိုင်းဒေသကြီး ရှစ်ခုကို အခြေခံ၍ မဲဆန္ဒနယ်မြေ ခွဲဝေသတ်မှတ်ပါသည်။ ကွန်မြူနီ (Commune/ Sang-kat) ကောင်စီရွေးကောက်ပွဲအတွက် ကွန်မြူနီ (Commune/Sangkat) ဒေသတို့ကို မဲဆန္ဒနယ်မြေအဖြစ် ခွဲဝေသတ်မှတ်သည်။ မြို့တော်နှင့် ပြည်နယ် ၂၄ ခု၊ ခရိုင် ၁၅၉ ခု၊ မြူနီစီပယ် ၂၆ ခုနှင့် ခန် ၁၂ ခု၊ ကွန်မြူနီ ၁၄၀၆ ခု၊ Sangkats ၂၂၇ ခု၊ ကျေးရွာ ၁၄၁၆၈ တို့ကို သတ်မှတ်ဖွဲ့စည်းပါသည်။

မဲဆန္ဒနယ်အလိုက် ကိုယ်စားလှယ် အရေအတွက်ကို ဥပဒေတွင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေအရ ဝန်ကြီးချုပ်သည် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမည့်နေ့ရက်ကို ရွေးကောက်ပွဲမကျင်းပမီ အနည်းဆုံး ကိုးလမတိုင်မီ ကြေညာရသည်။

မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းပြုစုခြင်း

အမျိုးသား ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ပြုစုခြင်းနှင့် ပြင်ဆင်ခြင်းကို မဲဆန္ဒရှင်များ သေဆုံးသည့်ကိစ္စရပ်များမှအပ ဆန္ဒမဲပေးမည့်နေ့ရက်မတိုင်မီ အနည်းဆုံး ရက်ပေါင်း ၁၅ ရက်ကြိုတင်၍ ဆောင်ရွက်ရသည်။ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံမည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းသည် ရွေးကောက်ခံရခြင်းမပြုမီ သေဆုံးခဲ့လျှင် NEC သည် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့် နေ့ရက်မတိုင်မီ အနည်းဆုံး ခုနစ်ရက် ကြိုတင်၍ ပြောင်းလဲမှတ်ပုံတင်ခွင့်တင်ပြလာသည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း၏ အမည်စာရင်းအား ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေနှင့်အညီ မှတ်ပုံတင်ခွင့်ပြုရန် အခွင့်အာဏာရှိပါသည်။ အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် ပြည်နယ်များရှိ မြို့နယ်များတွင် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းကို ရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပမည့်နေ့ရက်မတိုင်မီ အနည်းဆုံး ၄၈ ရက် ကြိုတင်၍ ကပ်ထားကြေညာရပါသည်။ NEC သည် ကွန်ပျူတာစနစ်ပေါ်အခြေခံ၍ ၂၀၁၆ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းသစ်ကို ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၇ ခုနှစ် ကွန်မြူနီကောင်စီရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပခဲ့သည်။

အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်း

အောက်လွှတ်တော်နှင့် အထက်လွှတ်တော်တို့အတွက် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည်စာရင်းတင်သွင်းရာ၌ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် မွေးဖွားသော ခမာလူမျိုးဖြစ်၍ အနည်းဆုံး အသက် ၂၅ နှစ်ပြည့်ပြီးသူများသည် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအဖြစ် အမည်စာရင်း တင်သွင်းနိုင်သည်။ ကွန်မြူနီ/Sang-kats ဒေသအတွက် ကျား/မ မရွေး ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသားဖြစ်၍ သက်ဆိုင်ရာမဲဆန္ဒနယ်တွင် အမည်စာရင်းပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပြီး မဲပေးမည့်နေ့ မတိုင်မီ အသက် ၂၅ နှစ်ရှိသူများသည် အမည်စာရင်း တင်သွင်းနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ထိုအခွင့်အရေးများကို ထောင်ဒဏ်ကျခံနေရသူများအတွက် အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ဆိုင်းငံ့ထားနိုင်သည်။

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံအနေဖြင့် PR စနစ်ကို ကျင့်သုံးချိန်မှစ၍ မှတ်ပုံတင်ထားသော နိုင်ငံရေးပါတီများက ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်း တင်သွင်းခွင့်ရှိမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် မှတ်ပုံတင်ရမည်ဖြစ်ပြီး သတ်မှတ်ထားသော မဲဆန္ဒနယ် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးအတွက် မှတ်ပုံတင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း

နိုင်ငံရေးပါတီများ သို့မဟုတ် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆွယ်စည်းရုံးရာတွင် မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် တစ်အိမ်တက်ဆင်းတွေ့ဆုံခြင်း၊ ရေဒီယို၊ ရုပ်မြင်သံကြားမှတစ်ဆင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း၊ ပါတီနှင့် သက်ဆိုင်သော ကြော်ငြာများ၊ ပိုစတာများနှင့် လက်ကမ်းစာစောင်များ၊ ပါတီတံဆိပ်၊ ဦးထုပ်တို့ကို မဲဆန္ဒရှင်များသို့ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ အများပြည်သူသွားလာသောနေရာများတွင် ကြော်ငြာဆိုင်းဘုတ်များကပ်ခြင်း၊ မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးသီချင်းများဖြင့် ဖျော်ဖြေခြင်း၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒလမ်းစဉ်များကို မဲဆန္ဒရှင်များသို့ အသိပေးကြေညာခြင်း စသည်တို့ဖြင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးပါသည်။ သို့သော်လည်း ရွေးကောက်ပွဲမဲဆွယ်စည်းရုံးရေးကာလအတွင်း မြို့တော်၊ ပြည်နယ်၊ မြူနီစီပယ်၊ ခရိုင်၊ ခန် (Khan) ဒေသတို့တွင် မော်တော်ကားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အုပ်စုဖွဲ့ ချီတက်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း လေးကြိမ်ထက်ပို၍ မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း မပြုရပါ။

> ❍ ကမ္ဘောဒီးယားဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကောင်စီသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြည်နယ်တရားရုံး၏ အမြင့်ဆုံးအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ ကောင်စီတွင် အဖွဲ့ဝင် ကိုးဦးပါဝင်ပြီး သုံးဦးကို ဘုရင်မှ ခန့်အပ်ကာ သုံးဦးကို လွှတ်တော်က ခန့်အပ်ပြီး ကျန်သုံးဦးကို တရားသူကြီးချုပ်၏ အဓိပတိကောင်စီက ခန့်အပ်

နိုင်ငံရေးပါတီများသည် အများပြည်သူဆိုင်ရာ နေရာများတွင် ကြော်ငြာထားသော မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးဆိုင်ရာ လက်ကမ်းစာစောင်များနှင့် ရုပ်ပုံကားချပ်များကို မဲပေးပြီး ၁၅ ရက်အတွင်း ဖြုတ်သိမ်းရသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆွယ်စည်းရုံးရေးကာလသည် ၂၁ ရက်ကြာမြင့်ပြီး စည်းရုံးရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများအားလုံးကို ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့်နေ့ရက်မတိုင်မီ ၂၄ နာရီကြိုတင်၍ ရပ်နားရမည်ဖြစ်သည်။

ဆန္ဒမဲပေးခြင်း

မဲဆန္ဒရှင်များအနေဖြင့် အသက် (၁၈) နှစ်ပြည့်ပြီးသော ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသား ကျား/မ မရွေး ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မဲဆန္ဒရှင်သည် လျှို့ဝှက်မဲပေးခြင်းစနစ်ဖြင့် လူတစ်ဦးလျှင်တစ်ကြိမ် ဆန္ဒမဲတစ်မဲသာ ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ဆန္ဒမဲပေးသူသည် မသန်စွမ်းသူဖြစ်ပါက သက်ဆိုင်ရာ မဲစာရင်းတွင် ပါရှိသော မဲဆန္ဒရှင်၏ ဆွေမျိုးသားချင်း သို့မဟုတ် လူတစ်ဦး၏ အကူအညီဖြင့် ဆန္ဒမဲပေးနိုင်သည်။ ဆန္ဒပြုပြီးသော ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ကို မဲပုံးထဲသို့ ထည့်နိုင်စွမ်းမရှိလျှင် မဲရုံမှူးမှ အကူအညီပေးနိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ထားရသည်။ ရွေးကောက်ပွဲနေ့တွင် မဲရုံများကို နံနက် ၇ နာရီမှ ညနေ ၃ နာရီထိ ဖွင့်ပါသည်။

ကမ္ဘောဒီးယားဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀ အရ အောက်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များအားလုံးသည် ကိုယ်တိုင်ဆန္ဒမဲပေးပိုင်ခွင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရွေးချယ်ခံပိုင်ခွင့်သော်လည်းကောင်း ရှိသည်။ လုပ်ငန်းကော်မတီ သို့မဟုတ် (sangkat) ကောင်စီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များသည်လည်း အောက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ နည်းတူ တန်းတူဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အရေးရှိပါသည်။

မဲရေတွက်ခြင်းနှင့် ရလဒ်ကြေညာခြင်း

မဲရေတွက်ခြင်းကို သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်များရှိ ဒေသတွင်း မဲရုံများတွင် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ လုံခြုံရေးအခြေအနေအရသော်လည်းကောင်း၊ မခန့်မှန်းနိုင်သော ပြဿနာများကြောင့်လည်းကောင်း သတ်မှတ်ထားသည့်မဲရုံတွင် ဆန္ဒမဲလက်မှတ်ရေတွက်ခြင်းကို မဆောင်ရွက်နိုင်လျှင် အမျိုးသား ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ထိုကိစ္စရပ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တိကျသည့်ညွှန်ကြားချက်များကို ထုတ်ပြန်ပေးသည်။

မဲရေတွက်ခြင်းလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့်အညီ မဲရေတွက်သည့် Center ကို ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ပြီး ဆန္ဒမဲလက်မှတ်များ ရေတွက်ခြင်းကို မဲရုံမှတာဝန်ရှိသူများ၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာအရာရှိများမှ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးသည်။

အမျိုးသား ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ပြီးသော ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသည့် ကိုယ်စားလှယ်ရလဒ်စာရင်းများကို ဘုရင်နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကောင်စီသို့ မိတ္တူတစ်စောင်စီ ပေးပို့ရသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် မိမိတို့ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည့် မဲဆန္ဒနယ်မှ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်စာရင်းများကို တောင်းယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းခြင်း

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကောင်စီ

ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတွင် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များ ကြေညာပြီးနောက် ၇၂ နာရီအတွင်း နိုင်ငံရေးပါတီများက ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှု သို့မဟုတ် ရွေးကောက်ပွဲရလဒ်များကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာကောင်စီသို့ တိုက်ရိုက်တင်သွင်းနိုင်သည်။

ကမ္ဘောဒီးယားဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကောင်စီသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသည့် ပြည်နယ်တရားရုံး၏ အမြင့်ဆုံးအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ ကောင်စီတွင် အဖွဲ့ဝင် ကိုးဦးပါဝင်ပြီး သုံးဦးကို ဘုရင်မှ ခန့်အပ်ကာ သုံးဦးကို လွှတ်တော်က ခန့်အပ်ပြီး ကျန်သုံးဦးကို တရားသူကြီးချုပ်၏ အဓိပတိကောင်စီက ခန့်အပ်ပါသည်။ ကောင်စီအဖွဲ့ဝင် သုံးပုံ တစ်ပုံကို သုံးနှစ်တစ်ကြိမ် အစားထိုးခန့်အပ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာကောင်စီ၏ သက်တမ်းမှာ ကိုးနှစ်ဖြစ်သည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ ကောင်စီသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လိုက်နာစောင့်ထိန်းခြင်း၊ အောက်လွှတ်တော်နှင့် အထက်လွှတ်တော်တို့မှ ချမှတ်သော ဥပဒေများနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုရန် တာဝန်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲနှင့် အထက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများအား ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုအတွက် အထက်လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် အထက်လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အထက်လွှတ်တော်၏ အမြဲတမ်းကော်မတီသို့ ဆောလျင်စွာ သတင်းပို့ရသည်။

ကောင်စီသည် ရွေးကောက်ပွဲများနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများမှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ တိုင်ကြားမှုများကို ဆုံးဖြတ်ပေးသည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနသည် ပါတီတစ်ခုမှ မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို ငြင်းဆန်ပါက ပါတီသည် ဝန်ကြီးဌာနအား တရားရုံးသို့ တရားစွဲဆိုနိုင်ပြီး အဆိုပါအမှုကို ရက်ပေါင်း ၃၀ အတွင်း ဆုံးဖြတ်ပေးသည်။ ပါတီများ၏ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းစာရင်းသို့မဟုတ်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို NEC မှ ငြင်းပယ်ခဲ့လျှင် ကောင်စီသို့ ခုနစ်ရက်အတွင်း အယူခံဝင်နိုင်သည်။

ထို့ပြင် ကောင်စီသို့ တင်ပြနိုင်သည့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ တိုင်ကြားမှုများတွင် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲမဲဆွယ်စည်းရုံးရေးနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ ရလဒ်များပါဝင်သည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်အားလုံး၌ ကောင်စီသည် နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပြီးသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ပြည်နယ်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည်။

နိဂုံး

ကမ္ဘောဒီးယား ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများကို ချောချောမွေ့မွေ့နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူများနှင့် လိုက်လျောညီထွေ ဖြစ်အောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံသည် ပြည်တွင်းစစ်ကို ပြေငြိမ်းအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိခဲ့ပြီး ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးနှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးလုပ်ဆောင်ချက်များ၏ ရလဒ်အနေဖြင့် ၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပဆောင်ရွက်ကာ နိုင်ငံသားများ၏ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်ကို လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ နိုင်ငံရေးအမြင်၊ လူမှုစီးပွားရေး အဆင့်အတန်းတို့ဖြင့် ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်းမရှိစေဘဲ အခြေကျခိုင်မာသည့် ဒီမိုကရေစီစနစ် ရှင်သန်ထွန်းကားလာစေရေး ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြောင်း လေ့လာသုံးသပ် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ရည်ညွှန်းကိုးကား

- Election in Cambodia
- Law on the election of members of the national assembly(LEMNA)
- National Election Committee in Cambodia
- National Assembly of the Kingdom of Cambodia
- Senate of the Kingdom of Cambodia
- Open Development in Cambodia
- Asian-journal-of-comparative-law-in-cambodia
- Cambodia's Electoral System: A Window of Opportunity for Reform